

50è aniversari de Bayt al-Thaqafa

L'acollida a Bayt, fonament per construir una societat intercultural sòlida i perdurable

Rafa Crespo, membre d'Intercultura. Centre pel Diàleg Intercultural de Catalunya i tècnic de l'Oficina Municipal Antiracista, Intercultural i Drets Civils de Sant Vicenç dels Horts.

Presentació

Quan entres al local de Bayt al-Thaqafa, al carrer de Jaén de Sant Vicenç dels Horts o al carrer de la Princesa de Barcelona, et trobes amb un plafó que mostra una sèrie de frases de Teresa Losada, a tall de recull del seu pensament. D'entre aquestes, en destaca la primera: "Ciertamente, la pluralidad cultural está anunciando una nueva civilización y hace un aporte substancial a la recreación del concepto de ciudadanía". Aquesta frase, expressada fa temps, té una vigència intensa, especialment ara, l'any 2024, en uns temps convulsos i amb certa desorientació respecte a la diversitat estructural que ens conforma com a societat. Les paraules i pràctiques de Teresa Losada, així com el treball de Bayt al-Thaqafa, poden ser una llum que il·lumini el camí.

He d'advertir a qui està llegint aquest text que no puc ser objectiu ni fer una anàlisi distant. Teresa Losada va ser una de les primeres persones que vaig conèixer en el meu camí d'aprenentatge fa més de quaranta anys, quan encara no havia acabat la universitat. La nostra trobada va ser vivificadora, ja que ella estava sempre ocupada i preocupada. Primer em va atendre al carrer de la Princesa i després a Sant Vicenç dels Horts, un municipi absolutament desconegut per a mi en aquell moment. Des de llavors, no m'hi he allunyat; al contrari, he creat vincles vitals. Però deixo de parlar de mi i em centro en la proposta.

A partir d'aquí, m'endinso en una reflexió sobre la noció d'acollida a partir de l'experiència de Bayt al-Thaqafa durant els darrers cinquanta anys. El marc teòric es basa en la pràctica d'acollida formulada per Teresa Losada, religiosa franciscana i filòloga d'àrab, conjuntament amb la resta de fundadores de Bayt al-Thaqafa, ja fa més de mig segle. El relat seguirà la imatge de l'acollida com l'inici d'un camí de transformació social que recorre les etapes següents:

- **Acollida.** Un recorregut que comença per l'hospitalitat a la persona que arriba a casa nostra, des de la dignitat i el reconeixement de la trajectòria i experiència vital de cadascú, establint vincles sòlids i duradors fonamentats en la confiança.

- **Inclusió socioeconòmica.** L'acollida es configura com el primer pas que ha de facilitar la inclusió socioeconòmica de la persona benvinguda.

- **Convivència.** La inclusió serà el fonament de la convivència amb les noves veïnes i veïns. Moltes de les imatges de Teresa Losada i de Bayt són moments de celebració i intercanvi, treballant amb el conjunt de la població, no només amb les persones migrades internacionals, sinó també amb membres de la societat receptora.

- **Ciutadania.** Vers un horitzó de ciutadania plena en una societat diversa.

Una visualització clara d'aquestes etapes la trobem en la seva presentació del web de la Fundació.

ELS PILARS
DE BAYT

ACOLLIDA

ACOMPANYAMENT

COMUNITAT

Font: <https://www.bayt-al-thaqafa.org/ca>

Al final es tracta de generar comunitat,¹ en un sentit que ens porta a caminar juntes, perquè aquest trajecte no el podem fer soles. Des dels seus inicis, Bayt al-Thaqafa ha treballat en col·laboració amb altres agents (administracions, entitats, persones), en un procés continu de fer camí i teixir xarxes. Teresa Losada parlava molt de l'acompanyament a les persones, de fer les coses juntes.

El punt de partida és l'autoreconeixement que hem estat, som i serem una societat diversa, condició reflectida en la nostra llengua. Partim del *nos-altres*; com indica la primera persona del plural som una societat diversa des dels

1 No oblidem que *comunitat* prové de la construcció llatina *com + munis* que significa 'corresponsable', 'conjuntament', que 'col·labora a fer una tasca' perquè hi ha una obligació concreta amb l'altre o amb altres). Així doncs, implica acció, no només contemplació. En aquest sentit, la *communitas* cristiana era l'agrupament de persones vinculades entre si per acomplir obligacions comunes i recíproques. I és un significat recuperat per propostes com el comunisme o l'anarquisme, en exemples com ***El suport mutu: un factor d'evolució*** de [Piotr Kropotkin](#). Virus Editorial. Barcelona, 2021.

fonaments, no som una societat homogènia. Al principi sorprenia que religioses cristianes fundessin Bayt al-Thaqafa i reivindicassin els vincles i les arrels de les societats de la península Ibèrica amb l'islam. Però no ens adonàvem que seguien el significat original de *Mediterrani*, com deia Antoni Gaudí: “La virtut està en el punt mitjà; *Mediterrani* vol dir ‘al mig de la terra’”.²

Teresa Losada sempre reivindicava una visió de procés i de llarga durada sobre les migracions magribines i, per extensió, internacionals a Catalunya. Per exemple, situava la primera fase durant el Protectorat (1912) i com aquestes migracions van ser promogudes des d'Espanya: “En aquellos años [dècada dels seixanta] la inmigración marroquí era querida, era buscada y no causaba problema, este hecho que hoy es tan significativo.”³ És fonamental fer memòria migratòria per aclarir visions errònies i manipulades que responen a interessos discriminatoris i no inclusivus.

No oblidem que les migracions també estan motivades per la situació de la societat receptora: “Venen perquè les necessitem” i les necessitats són diverses, des de les demogràfiques (baixa natalitat local, envelliment) fins a les socioeconòmiques. Pensem en la funció de moltes dones arribades d'arreu del món que cuiden la gent gran, infants, malalts... Per això cal qüestionar els missatges que parlen de les migracions com una càrrega o una invasió. Tot i això, les dades diuen que les persones migrades aporten més del que reben.⁴ A més, cal no oblidar les aportacions culturals que transformen i innoven la societat catalana, i la connecten a la resta del món.

Comencem la marxa per la primera etapa, l'acollida.

L'acollida com a fonament

L'hospitalitat és una noció universal, present des de sempre en totes les societats del món. Com diu Alain Montandon, “la inhospitalitat és severament castigada pels déus i només els éssers hospitalaris són recompensats”.⁵ El vincle entre

2 Citat per Luis Racionero a *El Mediterráneo y los bárbaros del Norte*, Círculo de Lectores. Barcelona. 1986 (pàg. 53). A Occident quan volem saber on és el punt de referència mirem a Orient, ens “orientem”. Es referma la dimensió mediterrània d'estar al mig, entre Orient i Occident, entre el nord i el sud.

3 Compareixença de Teresa Losada a la sessió núm. 11 de la Comissió d'Estudi sobre la Situació a Catalunya de la Immigració de Treballadors Estrangers. Parlament de Catalunya, *Diari de sessions del Parlament de Catalunya* (29 octubre de 1993), pàg. 2840.

4 Vegeu “Los inmigrantes aportan al Estado un 70% más de lo que perciben y un 30% más que los nacidos en España”. Universidad Politécnica de Cartagena
<<https://www.upct.es/noticias/2023-03-03-los-inmigrantes-aportan-al-estado-un-70-mas-de-lo-que-perciben-y-un-30-mas-que-los-nacidos-en-espantildea>> [Consulta: 29 octubre 2024].

5 Alain Montandon (dir.) *Le livre de l'hospitalité. Accueil de l'étranger dans l'histoire et les cultures*. Ed. Bayard. Paris, 2004. Monumental llibre, de 2.030 pàgines, que presenta els punts

hospitalitat i acollida és crucial per entendre la noció i pràctica de l'acollida de Bayt al-Thaqafa, fonamentada en la fraternitat i la interculturalitat recíproca.

No entrarem en el significat de *fraternitat* i *sororitat*,⁶ termes universals i antics que designen els lligams familiars socials, no sanguinis, que sorgeixen quan es viu en una comunitat o se n'és membre. Pensem en la quantitat de termes familiars com: *mama*, *papa*, *oncle*, *germà*, *cosí*, *padrí*, *padrina* que es fan servir en moltes cultures per anomenar persones amb les quals tenim lligams socials, a les quals les considerem com a iguals i referents comunitaris. En definitiva, com a parents.

Així des del pensament de Teresa Losada a Bayt al-Thaqafa s'ha desenvolupat una noció d'acollida fonamentada a teixir vincles des del primer moment, des de la trobada entre persones que no es coneixen. Cal recordar que la condició de Catalunya com a terra d'acollida i barreja hi és en el preàmbul de l'Estatut d'autonomia, quan afirma: "Catalunya s'ha anat fent en el decurs del temps amb les aportacions d'energies de moltes generacions, de moltes tradicions i cultures, que hi han trobat una terra d'acollida. [...] És un país ric en territoris i gents, una diversitat que la defineix i l'enriqueix des de fa segles i l'enforteix per als temps venidors; [...] és una comunitat de persones lliures per a persones lliures on cadascú pot viure i expressar identitats diverses, amb un decidit compromís comunitari basat en el respecte per la dignitat de cadascuna de les persones. L'aportació de tots els ciutadans i ciutadanes ha configurat una societat integradora."

Inclús aquesta vocació de reconeixement mutu, entre persona nouvinguda i persona que acull, la podem trobar en els principis de la Llei 10/2010, del 7 de maig, d'acollida de les persones immigrades i de les retornades a Catalunya, quan en el preàmbul s'afirma que: "Amb les actuacions d'acollida es dona a les persones que ho necessiten una primera oportunitat per a adquirir unes habilitats bàsiques per a poder arribar a ésser autònomes personalment, i l'esforç, per tant, ha de valer la pena. El benefici per a la societat és el fet que els immigrants i els retornats esdevenen persones més preparades i més lliures, més capaces, doncs, de participar i contribuir a la millora de la mateixa societat."⁷

Bayt al-Thaqafa va escollir la interculturalitat com a orientació teòrica i pràctica. Així doncs, aprofundim en la noció d'interculturalitat, entesa com a "oportunitat

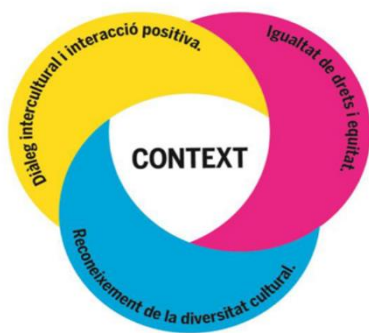
en comú i les particularitats de l'acollida en diferents societats del món i períodes històrics. Traducció de l'autor directament de l'original en francès.

⁶ El terme francès *sororité* ja es feia servir en el segle XVI o *sisterhood* en anglès en el segle XIV. <<https://etimologias.dechile.net/?sororidad>> [Consulta: 29 octubre 2024].

⁷ <<https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=520931>> [Consulta: 29 octubre 2024].

de desenvolupament social gràcies a l'intercanvi cultural i el valor de la diversitat". Podem establir tres fonaments de la perspectiva intercultural:

- Reconeixement de la diversitat cultural
- Igualtat de drets i equitat
- Diàleg intercultural i interacció positiva⁸

Passem a analitzar cadascú dels fonaments:

- **Reconeixement de la diversitat cultural**

“La interculturalitat defensa un concepte ampli de cultura, que es troba sempre en procés de transformació, així com la naturalesa híbrida i dinàmica de les identitats”.⁹ I tenir present també la diversitat de les societats d’origen; per exemple, des de fa segles, al Marroc conviuen persones de diferents orígens: amazic,¹⁰ àrab, *sudsaharià*¹¹ europeu..., i religions: musulmana, cristiana i jueva.

8 Aquest esquema està inspirat, entre altres aspectes, en la perspectiva intercultural de Raimon Panikkar (2004) *Pau i interculturalitat. Una reflexió filosòfica*. Ed. Proa, Barcelona o Margalit Cohen-Emerique *Pour une approche interculturelle en travail social: Théories et pratiques*. Presse de EHSP. París, 2011.

9 “Pla Barcelona Interculturalitat 2021-2030”

<https://bcnroc.ajuntament.barcelona.cat/jspui/bitstream/11703/122081/1/018_PLA%20INTERCULTURALITAT_AF.PDF> [Consulta: 29 octubre 2024].

10 Anomenat *berber* per àrabs i europeus.

11 Indico *sudsahariana* i no *subsaharians* perquè el prefix *sub-* és d’espai o categorització : *subterrani*, *subdesenvolupat*, **subnormal**... I ens estem referint a persones que provenen del sud del Sàhara, no de sota el Sàhara. De la mateixa manera que diem *sud-americana* i no *subamericana*.

La noció oberta i dinàmica de cultura evita etiquetar les persones dins de col·lectius tancats, definits per estereotips culturals o altres tipologies.

El reconeixement de la diversitat implica respectar que existeixen moltes maneres de veure, explicar i viure la realitat. Aquesta diversitat de cosmovisions ja constitueix un element essencial de la nostra societat.

Avançar en el reconeixement de la diversitat vol dir que aquesta no només estigui present i visible, sinó que també transformi les formes de participació i els processos de presa de decisions en tots els àmbits, espais i nivells institucionals i socials.

També implica reconèixer que les persones que arriben a casa nostra no ho fan amb les mans buides. Venen amb coneixements, experiències, idees, propostes..., i tot un bagatge cultural per aportar. No oblidem que el terme *rebre* significa que, en acollir una persona, reconeixem que en rebrem alguna aportació, que ens pot ensenyar. Això destaca “la calidesa i la proximitat de les persones acollidores”, remarcant l’escalfor de la llar on han estat allotjades. Tanmateix, un dels punts febles d’alguns dispositius d’acollida a casa nostra era que partien de plantejaments assimilacionistes i pràctiques assistencialistes. Les persones nouvingudes eren percebudes com a “pobres” en tots els sentits: materials, culturals i de pensament, amb costums que han de canviar si es volen “integrar” (entès com a sinònim d’*assimilació*). Aquests plantejaments colonials tenen com a resultat desigualtats i separacions entre veïnes i veïns, perquè es fan des del privilegi i l’opressió envers les persones que arriben.

El reconeixement de la diversitat va més enllà de les particularitats i se centra a trobar els punts en comú. Per exemple, tots els pobles del món tenen una cultura d’acollida. Però, ens interessem per conèixer quina és la noció d’hospitalitat de les societats d’origen? És curiós com moltes persones europees destaquen l’hospitalitat quan visiten els països d’origen de persones migrades, i com de ben acollides s’hi han sentit.

Aquesta universalitat intercultural de l’acollida es percep clarament en la proximitat entre la noció d’acollida de Bayt, fundada per dones immigrades d’altres indrets de l’Estat *espanyol*, i la noció d’acollida de la tradició catalana. Un indicador clar d’això es troba en la llengua, com a expressió de la concepció d’un poble i d’una tradició (entesa com a transmissió).

“L’hoste i l’hostessa són tant les persones allotjades a casa d’altri com els qui els reben, els seus amfitrions. La llengua estableix així una equivalència en la relació que és l’experiència mateixa de l’hospitalitat tant de qui truca a la porta com de qui acut a obrir. Fent-se mirall l’un de l’altre, tots dos poden saludar-se amb la mateixa frase: ‘Vostè deu ser el meu hoste...’ (...) Estableix l’arrel, la bidireccionalitat de l’encontre entre l’autòcton i l’estranger: l’acollida

—i el trasbals que comporta— és mutu. És també l'altre qui ens rep.
L'estranger ens acull."¹²

De fet, l'acollida és la benvinguda a casa nostra (com significa el terme àrab *Bayt*), per seure entorn de la llar, que il·lumina, afavoreix el coneixement mutu i els vincles entre persones. L'acollida és el moment i l'oportunitat de descobrir aquesta diversitat estructural que ens arriba i ens enriqueix. "Detrás de cada inmigrante hay sueños que necesitamos todos para vivir dignamente, con ellos viajan culturas, civilizaciones y religiones que amplían las oportunidades vitales de todos." Aquesta afirmació és ben certa, ja que s'ha demostrat que conviure en un entorn divers ens fa més creatives i més intel·ligents.¹³

- Igualtat de drets i equitat

És evident que el reconeixement de la diversitat i la riquesa que implica es troba amb obstacles i forces contràries. Per això és fonamental enfocar l'acollida des d'una perspectiva de drets humans i d'intercanvi cultural, un intercanvi que transforma les parts en contacte. Es reconeix el dret de migrar (art. 13 de la Declaració dels Drets Humans¹⁴), però també hi ha la responsabilitat d'acollir, encara que no existeixi un deure legal d'acollir. Recordem que, tal com afirmava Simone Weil, "la noció de dret queda completament buida si no es basa en la **d'obligació**, que és el seu autèntic nucli i constitueix la seva veritable substància."¹⁵

A Bayt al-Thaqafa es treballa per la plena ciutadania, assumint que vivim en una societat amb desigualtat de drets, especialment cap a les persones de nacionalitat estrangera. Sense estendre'ns en excés ni desviar-nos del tema de l'acollida, ens centrarem en un dels drets que fonamenten la noció moderna de ciutadania: el dret de sufragi universal (votar i ser escollit). A l'Estat espanyol, es reconeix el dret a votar en algunes eleccions, com les municipals, a persones nacionals de la Unió Europea (que també poden votar a les europees) o d'estats amb acords bilaterals.

12 Carles Torner. *El principi acollida. Sobre el diàleg intercultural*. Ed. Empúries. Barcelona, 1995 (pàg. 73).

13 Per a una demostració pràctica de la riquesa de la diversitat, vegeu l'article d'Helena Almanza "Por qué las personas que se rodean de otras culturas son más inteligentes". *La Vanguardia*, 28-3-2018. <<https://www.lavanguardia.com/vida/20180329/441150216570/por-que-las-personas-rodean-de-otras-culturas-son-mas-inteligentes-brl.html>> [Consulta: 29 octubre 2024].

14 Article 13.1. "Tota persona té dret a circular lliurement i a triar la seva residència dins les fronteres de cada estat." 13.2. "Tota persona té dret o sortir de qualsevol país, àdhuc el propi, i a retornar-hi".

15 Simone Weil, *Echar raíces*. Editorial Trotta. Barcelona, 1996 (1a edició), 2014 (2a edició).

Tanmateix, per exemple amb el Marroc no hi ha acord bilateral¹⁶ o amb altres estats com el Pakistan, el Senegal o la Xina tampoc, les persones nacionals dels quals tenen una representació significativa a casa nostra¹⁷, però no tenen reconegut el dret a votar ni a ser escollides.

L'enfocament de drets ens porta a un replantejament de la noció i condició de *ciutadania*. Fins ara, la condició de persona ciutadana ha estat molt vinculada a la nacionalitat, fet que limita i discrimina la inclusió en igualtat i equitat de nous veïns i veïnes. Tanmateix, la noció de ciutadania plena de Bayt al-Thaqafa s'alinea amb acords europeus com la *Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat* (2000) que estableixen la **ciutadania per residència** i no per nacionalitat.

“Art. VIII – Dret a la participació política

1. Els ciutadans i ciutadanes tenen el dret de participar en la vida política local mitjançant l'elecció lliure i democràtica dels representants locals.
2. Les ciutats signatàries fomenten l'ampliació del dret de sufragi actiu i passiu en l'àmbit municipal a tots els ciutadans i ciutadanes majors d'edat no nacionals, després d'un període de dos anys de residència a la ciutat.”¹⁸

El marc de desigualtat de drets és ampli, i la tradició crítica de Bayt al-Thaqafa cap a la Llei d'estrangeria ve de lluny. L'any 2001, a la pregunta de si “la Llei d'estrangeria resolía alguna cosa?”, la resposta de Teresa Losada va ser clara: “A la vista está que no. Es una ley económica, no una verdadera ley de inmigración. Considera al sujeto como mano de obra necesaria, no como una persona portadora de unos determinados códigos culturales” (*El País*, 21 agost 2001).

Per tancar aquest apartat, recordem que, per fugir de posicionaments assimilacionistes i afavorir l'autoreconeixement que som una societat diversa, és

16 Les desigualtats amb les persones de nacionalitat marroquí van més enllà. Per exemple, per què a les persones descendents de moriscos i andalusí no se'ls reconeix preferència a nacionalitzar-se, quan moltes d'elles són descendents de persones expulsades del Regne d'Espanya? I sí que poden accedir fàcilment a la nacionalitat espanyola les descendents de sefardites o d'excolònies com Guinea Equatorial, quan el nord del Marroc va ser colònia espanyola.

17 Per a una visió més àmplia, consulteu el llibre de David Moya Malapeira i Gemma Pinyol-Jiménez. *La participació política de les persones estrangeres a la Unió Europea*. CIEMEN. Barcelona, 2024.

18 Per a més informació sobre la participació política de veïnat de nacionalitat estrangera a Europa, consulteu: <<https://www.idhc.org/arxius/recerca/CartaEuropea.pdf>> [Consulta: 29 octubre 2024].

fonamental defensar el dret de totes les persones a mantenir la seva identitat, cultura, llengua i religió. La lluita contra les discriminacions és imprescindible, ja que el racisme busca precisament la desigualtat i discriminació en funció de l'origen, propugnant una homogeneïtat cultural i dificultant, o directament impeditint les relacions entre persones d'orígens diversos. Per això cal vincular interculturalitat i antiracisme. No hi pot haver interculturalitat si no hi ha antiracisme com un dels principis rectors que ha d'orientar l'acollida intercultural.

“Introducció de la perspectiva antiracista

La perspectiva antiracista té en compte que el racisme s'exerceix també mitjançant el poder polític de les institucions i, en aquest sentit, les polítiques poden generar i perpetuar formes d'iniquitat entre els membres d'una societat.

L'acollida des d'una perspectiva antiracista és aquella que capacita i apodera les persones migrades i racialitzades davant d'un sistema d'opressió que les exclou, i treballa per transformar l'entorn institucional i social des de l'autoreconeixement d'aquesta realitat i la implicació en la transformació pròpia.”¹⁹

- **Diàleg intercultural i interacció positiva**

I així arribem a un dels punts clau del missatge de Bayt al-Thaqafa: el diàleg. Teresa Losada i les seves companyes van fer el primer pas per apropar-se, conèixer i dialogar amb persones de diferents orígens culturals i religiosos. Losada, a més, va estudiar filologia àrab i va aprofundir en el coneixement de l'Islam i les societats musulmanes.

El diàleg es concep com una experiència d'intercanvi en la qual no es renuncia a qui som ni al que creiem, sinó que es respecta la diversitat inherent a la creació. Això queda reflectit en les regles del diàleg que seguia Teresa Losada:

“El encuentro. Entrar en la experiencia del otro. La apertura a la fe del otro en su diferencia supone entrar en la experiencia del otro, captarla desde dentro en un esfuerzo de comprensión y empatía.

19 *Guia per a la transformació antiracista des dels ens locals*. Direcció General de Migracions, Refugi i Antiracisme, Generalitat de Catalunya: Departament d'Igualtat i Feminismes, 2024. <https://igualtat.gencat.cat/web/.content/Ambits/antiracisme-migracions/publicacions/colleccio-eines-contra-el-racisme/guia_per_la_transformacio_antiracista_des_dels_ens_locals.pdf>

[Consulta: 29 octubre 2024].

Recordem que Catalunya compta amb la Llei 19/20, del 30 de desembre, d'igualtat de tracte i no-discriminació i l'[Oficina d'Igualtat de Tracte i No-discriminació](#), on es poden presentar denúncies si es pateix discriminació.

El diàleg se realitza desde la fidelitat a la pròpia tradició. No se puede dialogar sin estar enraizado. El fundamento del diàleg és la fidelitat de los participants a las pròpies creencias.

Diàleg no es poner entre paréntesis, no es duda metódica, no es una mercancia que se pueda intercambiar o consensuar. No es sincretismo, ni eclecticismo, ni voluntad mayoritaria. No se trata de ocultar las diferencias ni de lograr simpatías hacia mi religión sino de tomar en serio el pluralismo.

Los diàlegs están permitiendo aflorar esos elementos de las distintas tradiciones religiosas que hacen comprender la riqueza del pluralismo religioso como elemento esencial querido por Dios.

Dios desea la pluralidad, pues si hubiera querido habría hecho de nosotros una sola comunidad y que lo importante es que rivalicemos en buenas obras (sura 5,48). Desde estas teologías podemos comprender las múltiples alianzas de Dios con los hombres (Adán, Noé, Moisés, Jesús), las diferentes Palabras de Dios, los diferentes rostros del misterio divino, las diferentes figuras salvíficas, los diferentes caminos de salvación y liberación desde dentro de la tradición religiosa, desde sus propios criterios teológicos. Así comprendemos que el plan divino para el mundo no es monolítico ni fragmentario sino único y múltiple, universal y variado.”²⁰

D'aquí la importància del diàleg intercultural i interreligiós interpersonal, “arribar a entendre el diàleg com una actitud interior, com una manera de ser, ja que els dics del nostre cor han cedit”. (Teresa Losada). I un cop han cedit els dics tot flueix. Aquesta noció interpersonal s'apropa a la d'altres especialistes en diàleg intercultural i interreligiós com Raimon Panikkar per a qui: “Un diàleg autèntic ha de ser humà, i l'home és més que la raó sola. (...)El diàleg és impossible si ens esperem que sigui purament objectiu i que exclogui la subjectivitat de cada participació”; “interculturalitat no significa només relativisme cultural (una cultura val tant com una altra), ni fragmentació de la naturalesa humana. Interculturalitat implica fecundació mútua”.²¹

Per això és tan important promoure el diàleg i la interrelació entre persona migrada i receptora des del mateix instant de l'arribada, fer atractiva la societat receptora i la d'origen, superar la inseguretats d'allò desconegut, promoure el mutu coneixement i afavorir l'autonomia de la persona nouvinguda.

20 Teresa Losada: “El dialogo de las religiones tiene como fin estar al servicio de la humanidad”. Ponència per a la jornada “La pluralitat religiosa per a una societat intercultural”. Centre Docent Sant Joan de Déu, 23 de febrer de 2011.

21 Raimon Panikkar. *Pau i interculturalitat. Una reflexió filosòfica*. Ed. Proa. Barcelona, 2004 (pàg. 45).

Conclusions: uns bons fonaments fan una casa sòlida que perdura en el temps.

Per tancar l'article, vull reprendre el símil de Bayt al-Thaqafa com a llar. Podem concloure que, en aquest mig segle, s'han assentat uns bons fonaments que han permès consolidar la feina feta, tot ampliant les estances de la casa (*bayt*) en diferents àmbits i territoris. Avui dia, els camps d'actuació de Bayt al-Thaqafa són diversos: acollida social, orientació i inserció laboral, assessoria jurídica, protecció internacional, promoció de la interculturalitat i del diàleg interreligiós, i lluita contra les discriminacions. A més, l'entitat té presència en diversos municipis com Barcelona, Molins de Rei i Sant Vicenç dels Horts. Aquests àmbits, prenent el sentit de cultura (*al-Thaqafa*) com a conreu,²² es treballen de manera connectada, des d'una perspectiva interseccional, que abasta tots els àmbits de la vida: infància, joventut, gènere, educació, participació ciutadana, i treball amb la comunitat. D'aquí la importància de la col·laboració amb administracions, xarxa associativa i veïnat.

És evident que la noció d'acollida i diàleg de Bayt al-Thaqafa continua sent actual i es va estenent, la qual cosa es reflecteix en les actualitzacions dels plans d'acollida i convivència en diversitat que s'estan fent a escala local, comarcal, provincial i autonòmica. En tots ells es parla de superar una visió i pràctica de l'acollida molt administrativa, unidireccional i assimilacionista: és la persona que arriba qui s'ha d'adaptar. És llavors quan es proposa canviar i **posar al centre a la persona**, aprofundir en la dimensió relacional de l'acollida, el diàleg, la inclusió, els drets, el treball en xarxa i la implicació de tota la societat. Precisament, aquests són els fonaments de Bayt al-Thaqafa.

En el camí que Catalunya ha recorregut respecte al fenomen migratori i la diversitat que ens caracteritza, encara queden aspectes en els quals cal aprofundir. Com a noves etapes d'aquest camí, vull esmentar dos temes que em semblen claus en aquests temps, sovint desorientats, en què vivim:

1. Si volem **renovar l'acollida com a base per a una nova ciutadania**, potser caldria conèixer l'opinió de les persones que han estat acollides. Què pensen dels serveis que se'ls ofereixen? Segons elles, com hauria de ser un servei d'acollida ideal? Què opinen del tracte rebut? S'han sentit realment acollides? Com poden participar en els nous plans d'acollida? I com han acollit elles la societat receptora? Aquestes preguntes podrien aplicar-se també a altres qüestions clau com la convivència o la

²² En algunes llengües com el francès termes com *culture* volen dir 'cultura' i 'conreu', o quan es diu en castellà "una persona cultivada" com a sinònim de persona culta.

participació, per fer visibles i potenciant les aportacions qualitatives del nou veïnat.

2. Cal recordar i transmetre la **memòria històrica de les migracions** com un fet estructural de la societat catalana. La celebració dels cinquanta anys de Bayt al-Thaqafa és una bona oportunitat per recordar fets que, com paràboles, resumeixen el missatge d'acollida, diàleg i convivència. Una d'aquestes experiències la relata Teresa Losada en resposta a la pregunta de si Espanya havia oblidat massa ràpidament que era un país d'emigrants: "Hasta cierto punto es normal, porque en la prosperidad nadie quiere recordar la miseria de la que viene. El otro día, una vecina mía, nacida en Murcia y establecida en Catalunya, atendió a dos chicos argelinos que venían a verme. Yo no estaba en casa. Cuando me dio el recado, me dijo que esos dos chicos argelinos le habían recordado cuando ella llegó a Catalunya. Eso es memoria histórica" (*El País*, 21 d'agost de 2001).

En el camí recorregut per Bayt al-Thaqafa es cullen els fruits de mig segle d'experiència i reflexió. Avui veiem com neixen generacions de professionals i voluntaris que han crescut a la Fundació, compartint-ne els principis, o que han arribat més tard i s'hi han quedat per construir en comú. I des de la llum i l'escalfor d'aquesta llar, seguiran fent via.

Voldria finalitzar el text amb una última cita de Teresa Losada. Ara que es parla de la necessitat d'endegar un debat profund sobre els processos migratoris a "casa nostra", recordem les seves paraules, de màxima actualitat: "Avui les migracions són crit i força de creació històrica, aventura de ser camí d'humanitat, de solidaritat i de noves relacions."²³ Tinguem, doncs, el valor de fer-ho, amb l'obertura de ment i cor que van tenir Teresa, les seves companyes de comunitat i tota la família de Bayt al-Thaqafa.

Seguim caminant juntes!

²³ Cita de benvinguda al local de Sant Vicenç dels Horts.